

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum sit irremissibile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

stere in non credere: sed in continere misericordiam. Et simile est de praesumptione in respectu iustitiae. Et in tractatu de spe inferius de hoc tractabitur.

In responsione ad secundum, dubium occurrit ex eo, quod licet turpido actus, & paritas boni in actu peccati formaliter distinguatur, non sunt tamen obiecta peccatorum, quae penes ea distingui dicuntur. Impenitentiae, & obstinationis: quonia impenitentiae obiectum abiectionis est penitentiae, & obstinationis obiectum est malum, in quo quis intendit persistere.

Ad hoc dicitur y quod satis fuit auctori ponere quaedam diuersas rationes formales, quibus haec distinguuntur peccata, nec oportuit ponere cuiusque proprium obiectum formale. Et ratio est, quia hic non tractatur de istis peccatis absolute, sed ut sint peccata in Spiritum sanctum, ut sic autem constituuntur per contemptum retrahentium a peccato. Et propterea fecerunt diuersitate formalem retrahentium a peccato, assignata est differentia horum. Nec tamen huiusmodi distinctio longe sunt ab obiectis, quoniam impenitentiae materia si eadem est eam materia penitentiae, quia circa idem contraria sunt, turpido actus est. Penitentia n. turpitudinem detestatur actus peccati. Obstinationis quoque intendens persistere in malo, intendit proculdubio in paritate, & breuitate boni delectabilis i actu peccati persistere.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum desperationis, uel praesumptionis non consistit in hoc, quod Dei iustitia, uel misericordia non credatur, sed in hoc, quod contemnitur.

Ad II. dicendum, quod obstinatio, & impenitentia non solum differunt secundum praeteritum, & futurum, sed secundum quaedam formales rationes ex diuersa consideratione eorum, quae in peccato considerari possunt, ut * dictum est.

Ad III. dicendum, quod gratiam, & ueritatem Christi fecit per dona Spiritus sancti, quae hominibus dedit.

Ad IIII. dicendum, quod nolle obedire, pertinet ad oblationem, simulatio penitentiae ad impenitentiam.

peccati ex consideratione diuini iudicii, quod habet iustitiam cum misericordia: & p. sp. quae consistit ex consideratione misericordiae remittentis peccata, & praemiantis bona: & haec tollitur per desperationem. Et iterum per timorem, qui consurgit ex consideratione diuinae iustitiae punientis peccata: & hic tollitur per praesumptionem, dum. s. aliquis praesumit se gloriam posse adipisci sine meritis, uel ueniam sine penitentia. Do. na autem Dei, quibus retrahimur a peccato, sunt duo, quorum unum est agnitio ueritatis, contra quod ponitur impugnatione ueritatis agnitae, dum. s. aliquis ueritatem fidei agnitam impugnat, ut licetius peccet. Aliud est auxilium interioris gratiae, contra quod ponitur inuidentia fraternae gratiae, dum. s. aliquis non solum inuidet personae fratris, sed et inuidet gratiae Dei crescenti in mundo. Ex parte uero peccati duo sunt, quae hominem a peccato retrahere possunt, quorum unum est inordinatio, & turpido actus, cuius consideratio inducere solet in hominem penitentiam de peccato commisso. Et contra hoc ponitur impenitentia, non quidem eo modo, quo dicitur permanere in peccato usque ad mortem, sicut supra impenitentia accipiebatur (sic. n. non esset speciale peccatum, sed quaedam peccati circumstantia) sed accipitur hic impenitentia, secundum quod importat propositum non penitendi. Aliud autem est paruitas, & breuitas boni, quod quis in peccato agit, secundum illud Rom. 6. Quae ergo fructum habuisti tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? Cuius consideratio inducere solet hominem ad hoc, quod ei uoluntas in peccato non firmet: & hoc tollit per obstinationem, quae. s. homo firmat suum propositum in hoc, quod peccato inhaereat. Et de his duobus dicitur Hier. 8. Nullus est qui agat penitentiam super peccato suo, dicens: Quid feci? quantum ad primum. Omnes conuersi sunt ad cursum, quasi equus impetu uadens ad praedium, quantum ad secundum.

peccati ex consideratione diuini iudicii, quod habet iustitiam cum misericordia: & p. sp. quae consistit ex consideratione misericordiae remittentis peccata, & praemiantis bona: & haec tollitur per desperationem. Et iterum per timorem, qui consurgit ex consideratione diuinae iustitiae punientis peccata: & hic tollitur per praesumptionem, dum. s. aliquis praesumit se gloriam posse adipisci sine meritis, uel ueniam sine penitentia. Do. na autem Dei, quibus retrahimur a peccato, sunt duo, quorum unum est agnitio ueritatis, contra quod ponitur impugnatione ueritatis agnitae, dum. s. aliquis ueritatem fidei agnitam impugnat, ut licetius peccet. Aliud est auxilium interioris gratiae, contra quod ponitur inuidentia fraternae gratiae, dum. s. aliquis non solum inuidet personae fratris, sed et inuidet gratiae Dei crescenti in mundo. Ex parte uero peccati duo sunt, quae hominem a peccato retrahere possunt, quorum unum est inordinatio, & turpido actus, cuius consideratio inducere solet in hominem penitentiam de peccato commisso. Et contra hoc ponitur impenitentia, non quidem eo modo, quo dicitur permanere in peccato usque ad mortem, sicut supra impenitentia accipiebatur (sic. n. non esset speciale peccatum, sed quaedam peccati circumstantia) sed accipitur hic impenitentia, secundum quod importat propositum non penitendi. Aliud autem est paruitas, & breuitas boni, quod quis in peccato agit, secundum illud Rom. 6. Quae ergo fructum habuisti tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? Cuius consideratio inducere solet hominem ad hoc, quod ei uoluntas in peccato non firmet: & hoc tollit per obstinationem, quae. s. homo firmat suum propositum in hoc, quod peccato inhaereat. Et de his duobus dicitur Hier. 8. Nullus est qui agat penitentiam super peccato suo, dicens: Quid feci? quantum ad primum. Omnes conuersi sunt ad cursum, quasi equus impetu uadens ad praedium, quantum ad secundum.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum desperationis, uel praesumptionis non consistit in hoc, quod Dei iustitia, uel misericordia non credatur, sed in hoc, quod contemnitur.

Ad II. dicendum, quod obstinatio, & impenitentia non solum differunt secundum praeteritum, & futurum, sed secundum quaedam formales rationes ex diuersa consideratione eorum, quae in peccato considerari possunt, ut * dictum est.

Ad III. dicendum, quod gratiam, & ueritatem Christi fecit per dona Spiritus sancti, quae hominibus dedit.

Ad IIII. dicendum, quod nolle obedire, pertinet ad oblationem, simulatio penitentiae ad impenitentiam.

fiam, schisma ad inuidentiam gratiae membra Ecclesiae uniantur.

ARTICULVS III.

Primum peccatum in Spiritum sanctum si irremissibile.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod peccatum in Spiritum sanctum non sit irremissibile. Dicitur enim * Aug. in li. de uerbis Domini. De nullo desperandum est, quando patientia Domini ad penitentiam adducit: sed si aliquid peccatum esset irremissibile, esset de aliquo peccatore desperandum. Ergo peccatum in Spiritum sanctum non est irremissibile.

¶ 2. Præ. Nullum peccatum remittitur, nisi per hoc, quod anima sanatur a Deo: sed omnipotenti medico nullus insanabilis languor occurrit, sicut dicitur * gloss. super illud Psalmi, Qui sanat omnes infirmitates tuas: ergo peccatum in Spiritum sanctum non est irremissibile.

¶ 3. Præ. Liberum arbitrium se habet ad bonum & ad malum: sed quod durat status uicque potest aliquis a qualunque uirtute excidere, cum et angelus de celo exciderit. Vnde dicitur Iob. 4. In angelis suis requirit prauitatem, quantum magis qui habitant domos luteas; ergo pari ratione potest aliquis a quocumque peccato ad statum iustitiae redire: ergo peccatum in Spiritum sanctum non est irremissibile.

Respondetur ad hoc, quod dicitur Math. 12. Qui dixerit uerbum contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc saeculo, neque in futuro. Et * Aug. dicit in li. de sermo. Dom. in monte, quod fata est labes huius peccati, quod humilitatem deprecandi subire non potest.

Respondetur ad hoc, quod dicitur de diversis actionibus peccati, peccatum in Spiritum sanctum diuersimode irremissibile dicitur in Spiritum sanctum finalis impenitentia, quod irremissibile, quia nullo modo remittitur, in quo homo perseverat in peccato mortali, in quo homo perseverat in peccato, quod in hac uita non remittitur per penitentiam, etiam in futuro dimittitur. Secundum autem duas acceptance dicitur irremissibile, quod non remittitur, sed quia quantum est de peccato non remittitur. Et hoc dupliciter, quantum ad penam. Qui n. ex ignorantia peccat, minorem penam meretur, ex certa malitia peccat, non habet aliquam remissionem, unde eius pena minuatur, si militer et peccabat in Filium hominis, eius diuinitate peccata, potest habere aliquam excusationem propter carnem, quia in eo aspicietur, & sic minor peccabatur: sed qui ipsam diuinitatem blasphemauerat, etiam in diabolo attribuens, nullam remissionem habebat, unde eius pena diminetur, et expositione Chryl. Hoc peccatum in

in corp. ar.

neque in hoc saeculo, neq; in futuro, q; pro eo passi sunt pena & in presenti uita p Romanos, & in futura uita in pena inferni. Sicut et * Atha. inducit exemplum de eorum parentibus, qui primo quidem contra Moysen contenderunt propter defectu aquae & panis, & hoc Dns sustinuit patienter: habebant. n. excusationem ex infirmitate carnis. Sed postmodum grauius peccauerunt, quasi blasphemantes in spiritum sanctum beneficia Dei, qui eos de Aegypto eduxerat, idolo attribuentes, cum dixerunt: Hi sunt dii tui Israel, qui te eduxerunt de terra Aegypti. Et id Dns & reprobiter fecit eos puniri, quia ceciderunt in die illa quasi uiginti tria milia hominum, & in futuro eis penam comminatur, dicens: Ego aut in die ultionis visitabo hoc peccatum eorum. Alio mo pot intelligi quod ad culpa, sicut aliquis dicitur morbus incurabilis, secundum naturam morbi p que tollit id, per qd morbo pot curari, puta, cum morbo tollit uirtutem naturae, uel inducit fatidum cibi, & medicinae, licet talem morbu Deus possit curare: ita et peccatum in Spiritum sanctum dicitur irremissibile secundum suam naturam, inquit excludit ea, per que fit remissio peccatorum. Per hoc tñ non peluditur uia remittendi, & famandi omnipotentiae & misericordiae Dei, per q aliquando tales quasi miraculose spiritaliter sanantur.

Ad primum ergo dicendum, quod de nemine desperandum est in hac uita, considerata omnipotentia & misericordia Dei: sed considerata condone peccati, dicuntur aliqui filii diffideti, ut habetur ad Eph. 2.

Ad secundum dicendum, quod illa pcedit ex parte omnipotentiae Dei, non secundum condonem peccati.

Ad tertium dicendum, quod lib. arb. remanet qdē semper in hac uita uertibile, tamen quandoque abijcit a se id, per quod uertit pot ad bonum, quantum in ipso est. Vnde ex parte uera peccatum est irremissibile, licet Deus remittere possit.

ARTICVLVS IIII.

Utrum homo possit peccare in Spiritum sanctum.

IN articulo 4. nota, quod ly primo, potestum in titulo, non dicit ordinem ad omnimodam negationem peccatorum in peccato, sed ad negationem peccatorum per se, sicut in peccato: ita quod non est questio, an homo possit peccare in Spiritum sanctum antequam peccet in aliis peccatis: sed, an homo mundus a peccato, per penitentiam, uel innocentiam baptismale, uel etia per hoc quod nunquam peccauit mortaliter, possit peccare in Spiritum sanctum primo. Et hunc esse sensum intentionem ab auctore, littera manifestat, respondens diuersimode de casu perfectionum, & de casu male dispositorum. Hominibus, aliqui s. ante confessionem, & contritionem, assenti sunt desperationibus, infidelibus, & luxurijs absque multa difficultate reciditando,

A ergo et neque impenitentia, que est species peccati in spiritum sanctum. Peccatum ergo in spiritum sanctum, s. quod est impenitentia, presupponit alia peccata.

SED CONTRA est, quod facile est in conspectu Dei subito honestate pauperem, ut dicitur Eccl. ii. ergo e contrario, possibile est secundum malitiam demonis suggereris, ut statim aliquis inducatur ad peccatum grauisimum, qd est peccatum in spiritum sanctum.

RESPOND. Dicendum, quod sicut dictum est, peccare in spiritum sanctum, uno modo est peccare ex certa malitia. Ex certa autem malitia dupliciter peccare contingit, sicut dictum est. Vno modo ex inclinatione habitus, quod non est proprie peccare in spiritum sanctum: & hoc modo peccare ex certa malitia non contingit a principio. Oportet enim actus peccatorum precedere, ex quibus causetur habitus, ad peccandum inclinans. Alio modo potest aliquis peccare ex certa malitia, abijciendo per contemptum ea, per que homo retrahitur a peccato: qd proprie est peccare in spiritum sanctum, sicut dictum est. Et hoc etiam plerumque presupponit alia peccata, quia sicut dicitur Proverb. 8. Impium, cum in profundum peccatorum uenerit, contemnit. Potest tamen contingere, quod aliquis in primo actu peccati in spiritum sanctum peccet per contemptum, tum propter libertatem arbitrii: tum etiam propter multas dispositiones precedentes: uel etiam propter aliquod uehemens motuum ad malum, & debilem affectum hominis ad bonum. Et ideo in uiris perfectis hoc uix, aut nunquam accidere potest, qd statim a principio peccet in spiritum sanctum. Vnde dicitur Origenes in primo Periarcho. Non arbitror, quod aliquis ex his, qui in summo perfectionis gradu constiterint, ad subitum euacuetur, aut decadat, sed paulatim ac per partes eum decedere necesse est. Et eadem ratio est, si peccatum in spiritum sanctum accipiatur ad litteram pro blasphemia spiritum sancti. Talis n. blasphemia, de qua Dominus loquitur, semper ex malitia contemtu pcedit. Si uero p peccatum in spiritum sanctum intelligat finalis impenitentia in intellectu.

DICENDUM ergo non habet, quia ad peccatum in spiritum sanctum requiritur continuatio peccatorum usque in finem uitae.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod tam in bono quam in malo, ut in pluribus proceditur ab imperfecto ad perfectum, prout homo proficit uel in bono, uel in malo: & tñ in uiroque, unus pot incipere a maiori, quam alius. Et ita illud, a quo aliquid incipit, pot esse perfectum in bono, uel in malo s. in genere sicut, licet sit imperfectum secundum seriem processus hominis in melius, uel in peius proficientis.

AD 2. dicendum, quod illa pcedit de peccato commisso ex malitia, qñ est ex inclinatione habitus.

AD 3. dicendum, quod si accipiatur impenitentia secundum intentionem, Aug. s. in quod importat permanentiam in peccato usque ad finem, sic planum est, quod impenitentia presupponit peccata, sicut & penitentia: sed si loquamur de impenitentia habituali, secundum quod ponitur species peccati in spiritum sanctum, sic manifestum est, quod impenitentia pot esse et ante peccata. Potest n. ille, qui nunquam peccauit, habere propositum uel penitendi, uel non penitendi, si contingeret eum peccare.

Ergo 2. Præ. Peccare in spiritum sanctum est peccare ex certa malitia siue ex electio: sed hoc non statim pot homo antequam multoties peccauerit. Dicit n. Philosophus in 3. Eth. quod etsi homo possit iniuste facere, non tamen pot statim operari sicut iniustus. s. ex electione: ergo uide quod peccatum in spiritum sanctum non possit committi, nisi post alia peccata.

3. Præ. Penitentia & impenitentia sunt circa idem: sed penitentia non est nisi de peccatis peccatis.

QVAESTIO XV. De uitijs oppositis scientie, & intellectui in tres articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de uitijs oppositis scientie

cōtemnunt Spiritum sanctum propter reliquias precedentium seculorum ad hoc disponentium.

Art. 1. huius quest.

Art. 2. huius quest.

Art. 1. huius quest.

Lit. c. 3. circa finem, to 4.

Sermo. 11. de uer. Domini a medio, to 10.

Sermo. 11. de uer. Domini, a medio, to 10.

Super quest. decima quinta articulum primum.

In tota q. 15. dubium unum tantum occurrit circa duos